

DOI 10.18524/2304-1587.2018.1(32).133971
УДК 341.01

М. О. Саракуца

кандидат юридичних наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра конституційного права та правосуддя
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

М. М. Ячменська

студентка
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра конституційного права та правосуддя
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРЛАМЕНТІВ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ДОТРИМАННІ ПРИНЦИПУ СУБСИДІАРНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ ЄС

У статті досліджено принцип субсидіарності у діяльності Європейського Союзу, висвітлено погляди вітчизняних та іноземних науковців стосовно поняття та сутності принципу субсидіарності, проаналізовано нормативну базу ЄС та міжнародні акти з цього питання, розглянуто основні новели Лісабонської угоди щодо контролю з боку національних парламентів держав-членів ЄС за додержанням принципу субсидіарності у діяльності інститутів ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, принцип субсидіарності, Лісабонська угода, національні парламенти, компетенція ЄС.

Постановка проблеми. Із початку виникнення інтеграційних процесів в Європі національні парламенти країн опосередковано брали участь у налагодженні тісного співробітництва європейських держав, у процесах розвитку інституційної побудови європейських Співтовариств. Компетенція парламентів обмежувалась прийняттям рішень щодо обрання на національному рівні урядів, які потім безпосередньо здійснювали управління Співтовариствами, здійсненням ратифікації засновницьких договорів, а також здійсненням контролю за діяльністю національних урядів. До функцій також належало імплементація у національну правову систему актів європейського вторинного права задля гармонізації правових систем, однак таку функцію можна вважати лише реалізацією вже прийнятих рішень та зобов'язань інститутів Європейського Союзу (далі – ЄС). На цьому роль державних парламентів обмежувалась. Тому невідповідно виникла необхідність посилення позицій національних парламентів та розширення їхніх функцій на європейській арені.

Лісабонський договір укріпив позиції національних парламентів та розширив правовий апарат взаємодії з інституціями ЄС та загалом вплив парламентів на формування політики ЄС.

Особливу увагу необхідно приділити статті 5 ДЕС, в якій зазначено, що національні парламенти слідкують за дотриманням принципу субсидіарності відповідно до процедури, встановленої в Протоколі. Мова йде про Протокол № 2 «Про застосування принципів субсидіарності та пропорційності» [1].

Для того, щоб чітко зрозуміти, в чому полягає реформування механізму взаємодії та співпраці національних парламентів із інституціями ЄС, вважаємо за необхідне дослідити правову сутність принципу субсидіарності. Дане питання є достатньо дискусійним, тлумачення зазначеного принципу не є однозначним, а навпаки багатоаспектним, оскільки відсутній єдиний підхід до правової визначеності у його розумінні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підґрунтям даного наукового дослідження стали праці відомих учених-юристів, таких як С. В. Гомцяні, С. Гоці, Е. Дафф, М. Ю. Савіовський, Т. Н. Михальова, Т. А. Васильєва, І. М. Бусигіна та ін.

Мета статті. Метою дослідження є всебічний аналіз поняття та сутності принципу субсидіарності у діяльності Європейського Союзу та ролі національних парламентів у механізмі контролю за дотриманням принципу субсидіарності у діяльності інститутів ЄС.

Виклад основного матеріалу. Для розуміння сутності вищезазначеного принципу необхідно визначити етимологічне походження та розкрити значення терміну «субсидіарність». Походить слово від лат. «*subsidium*», що означає «підкріплення», «резерв». Даний термін використовувався щодо позначення ситуації, за якої війська вищих органів влади надавали допомогу військам на периферії, однак, не заміняли їх [2].

Існує також інший підхід щодо розуміння субсидіарності. «*Subsidium ferre*», що дослівно перекладається як «надання допомоги», є терміном, що визначав правовідносини між державними структурами з одного боку, які надавали всебічну допомогу громадянам, та з іншого боку місцевими співтовариствами, які мали самостійно вирішувати проблеми на основі самоорганізації та самоконтролю. Таким чином, владні структури не мали перешкоджати громадянам у здійсненні ними ефективного управління [3].

Влучно зазначав в своїй науковій праці «Політика...» німецький юрист-учений Й. Альтузій: «Оскільки суспільні консолідації утворюються з приватних, вони повинні доповнювати їх, а не поглинати, консолідації мають функціонувати на основі співпраці, рівноправності, гармонії інтересів». Під субсидіарністю Й. Альтузій розуміє не тільки зобов'язання правителів держави до консолідацій нижчого рівня, але й обов'язки останніх діяти в інтересах підтримання загального соціального і політичного блага [4].

Серед наукових кіл, як зазначалось вище, немає узгодженої одностайної думки щодо правової характеристики та значення принципу субсидіарності. Колишній Голова Європейської комісії Жак Сантер на одному із колоквиумів (Маастріхт, 1991 рік) зазначив: «Ми знаємо, що домовленість щодо принципу субсидіарності стала можливою лише завдяки тому, що це поняття вбирає в собі різноманітні інтерпретації» [5].

Інший колишній Голова Європейської комісії Жак Делор, будучи ідеологом принципу субсидіарності, навіть пообіцяв нагороду тому, хто зможе дати найточніше визначення поняттю «субсидіарність». Він зазначав: «Як політичний принцип, субсидіарність є більше методом кооперації, аніж

критерієм відокремлення і прагне реалізувати рівновагу між потребами, можливостями й відповідальністю різних рівнів прийняття рішень» [6]. Учений порівнював систему взаємодії Співтовариств та держав-учасниць із федеративним устроєм США, відповідно до якого штати здійснюють свої функції, надані їм Конституцією, в межах прав, що не делеговані федеральному урядові. Ж. Делор зазначав, що федеративний підхід має встановити чітко, в яких випадках Співтовариства можуть, а де не можуть діяти автономно від національних урядів [7].

У своїй роботі І. М. Бусигіна відзначає, що принцип субсидіарності – це певний шлях до європейської федеральної демократії, де ЄС – федерація національних держав, а сам ЄС не підпорядкований національному рівню, але субсидіарний йому [8]. А. І. Дмитрієв вбачає в принципі субсидіарності певний механізм обмеження розширенню компетенції органів ЄС за рахунок компетенції держав-учасниць [9].

На думку Т. Н. Михалевої, принцип субсидіарності є механізмом стримування національних органів, однак одночасно сприяє розвитку та укріпленню інтеграції [10].

Принцип субсидіарності є певним інструментарієм, що забезпечує розподіл повноважень між владними структурами ЄС та державами-членами, оскільки у зв'язку зі стрімким збільшенням чисельності учасників ЄС, ускладнювалась система взаємодії між ними, тому виникла реальна необхідність урегулювання зазначених процесів. Тому положення щодо принципу субсидіарності пронизують засновницькі, ревізійні та інші правові акти європейського права.

Уперше ознаки принципу були включені в Єдиний європейський акт (далі – ЄЄА), однак його правове регулювання обмежувалось виключно сферою охорони навколишнього середовища. Стаття 25 ЄЄА встановлювала правило, згідно якого Співтовариства здійснюють певні зусилля в області навколишнього середовища в тій мірі, в якій цілі можуть бути реалізовані на рівні Співтовариств ефективніше, аніж державами – членами самостійно [11].

Із прийняттям ЄЄА межі компетенції Співтовариств були значно розширені за рахунок передачі додаткових суверенних прав держав на наднаціональний рівень, що не могло не викликати занепокоєння з боку держав-учасниць. Як один із елементів механізму стримування повноважень Співтовариств, що збільшувалися, став принцип субсидіарності, що отримав своє законодавче закріплення вже в Маастрихтському договорі 1992 року.

Фундаментальне значення принципу для діяльності Європейського Союзу було підкреслено двічі: у Преамбулі – «Держави-члени сповнені рішучості невпинно сприяти створенню все більш тісного союзу європейських народів, у якому рішення приймаються з максимально можливою увагою до громадян, відповідно до принципу субсидіарності» [12], а також у Договорі про Європейське Співтовариство у статті, що визначила межі компетенції ЄС: «Спільнота діє в межах повноважень, що їй надає цей Договір, та заради цілей, визначених в цьому Договорі. У сферах, що не належать до її виключної компетенції, Спільнота діє згідно з принципом субсидіарності лише тоді й у такому обсязі, коли держави-члени не можуть належним чином досягти мети запланованого заходу, натомість це краще здійснити на рівні Спільноти з огляду на масштаби чи результати запропонованих заходів» [13].

У зв'язку з неоднозначним трактуванням зазначеної норми, виникла необхідність здійснити її офіційне роз'яснення з метою попередження будь-яких зловживань компетенцією інститутами ЄС. Заключенням Единбурзької сесії Європейської ради від 11–12 грудня 1992 року були встановлені певні положення щодо додержання принципу субсидіарності. Відповідно до них, дії ЄС не є порушенням принципу за наявності таких критеріїв: поставлені цілі не можуть «у достатній мірі» бути досягнуті державами-учасниками та їх здійснення можуть бути реалізовані в «кращій мірі» на рівні ЄС. Європейська рада установила умови, якими треба керуватися при визначенні дотримання принципу субсидіарності:

Питання стосується транскордонних аспектів, які не можуть бути врегульовані діями держав-учасниць;

Дії тільки з боку держав-учасниць чи недостатність дій з боку Союзу призведуть до шкоди інтересам Союзу та держав;

Дії на рівні Союзу призвели до явних вигід унаслідок їх масштабів чи результатів порівняно з діями на рівні держав-учасниць [14].

Таким чином, Заключення Единбурзької сесії стали підґрунтям для формування майбутніх нормативних актів, що розкривають суть принципу субсидіарності, а саме включені до Амстердамського договору 1997 року і стали основою Протоколу про застосування принципів субсидіарності та пропорційності.

Загалом принцип субсидіарності повинен визначати напрями діяльності для інститутів, коли вони мають приймати одноголосне рішення на основі цього принципу щодо нових дій Союзу для досягнення цілей ЄС. Відповідність принципу має бути перевірена шляхом ретроспективного контролю дій інститутів, що гарантує відсутність зловживання владою [15].

Як зазначалось вище, національні парламенти здійснюють демократичний контроль за додержанням принципу субсидіарності при нормотворчому процесі. Така процедура можлива завдяки так званому механізму раннього попередження, що полягає у складанні парламентом обґрунтованої думки щодо проекту нормативного акту на відповідність його принципу субсидіарності і полягає у присвоєнні проекту «жовтої» або ж «помаранчевої» картки в разі виявлення порушення принципу. При прийнятті рішення парламенти наділені двома голосами, в бікамеральних парламентах кожна палата наділена правом одного голосу.

Згідно ч. 2 ст. 7 Протоколу про застосування принципів субсидіарності і пропорційності, в разі, якщо вмотивований висновок парламентів щодо недодержання принципу субсидіарності складає не менше однієї третьої всіх голосів, якими наділені національні парламенти, то, відповідно, нормативний проект підлягає повторній експертизі. У випадку якщо це стосується проекту законодавчого акту, внесеного на основі ст. 76 Договору про функціонування Європейського Союзу щодо простору свободи, безпеки та правосуддя, необхідно, аби висновок проти прийняття законодавчого акту надали четверть парламентів. Така процедура носить назву «жовтої картки». При повторній експертизі суб'єкт ініційованого документу – Комісія, група держав-членів, Європейський парламент, Суд, Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк – приймають умотивоване рішення залишити проект в первісній редакції, змінити його, враховуючи висновок національних парламентів, або ж відкликати його [16].

Прикладом першого застосування парламентами «жовтої картки» є висновок 2012 року щодо визнання законопроекту, що був розроблений Комісією, таким, що порушує принцип субсидіарності. Зазначений законопроект стосувався питання обмеження права робітників на колективні протести. Комісія висловила з приводу того, що такі заходи не порушують принцип субсидіарності, однак, проект все ж відхилила [17].

Якщо проект приймається в рамках «звичайної законодавчої процедури» та ініціювала його розгляд Комісія, то висновок щодо невідповідності принципу субсидіарності вважається прийнятим, якщо за нього проголосували парламенти у кількості не меншій від простої більшості голосів («помаранчева картка»). У такому випадку проект підлягає повторній експертизі Комісією, яка наділена правом прийняти рішення щодо залишення проекту без змін, урахувати рекомендації парламентів та відповідно змінити первісний варіант та відкликати його. Висновок парламентів щодо невідповідності проекту принципу та вмотивований висновок Комісії щодо залишення проекту без змін направляється Європейському парламенту та Раді ЄС, які до моменту закінчення першого читання самостійно перевіряють відповідність проекту принципу субсидіарності, враховуючи при цьому висновки парламентів та Комісії.

Рішення щодо виявлення порушення принципу приймається у разі його підтримання 55% членів Ради ЄС та більшістю голосів Європейського парламенту. Як наслідок, подальший розгляд проекту не проводиться.

Протокол №2 також передбачає можливість національних парламентів застосувати «червону картку», що полягає у направленні скарги до Європейського Суду у випадку, якщо законодавчий акт порушує принцип субсидіарності.

Однак співпраця національних парламентів із інститутами ЄС не обмежується лише процедурою переднього попередження.

Ще в 2000 році на Міжпарламентському Союзі в Нью-Йорку була розроблена Декларація Конференції Головуючих осіб національних парламентів «Парламентське бачення міжнародного співробітництва на зорі третього тисячоліття», яка проголошувала необхідність розширення співробітництва національних парламентів у сфері міжнародної політики. Декларація стала підґрунтям для зміцнення ролі парламентів не лише на національному, але й на міжнародному рівні, оскільки, враховуючи стрімкий розвиток процесу глобалізації, вектор діяльності національних парламентів має бути направлений на забезпечення посередницьких відносин між громадянами країн та складними процесами прийняття міжнародних рішень. Для того, аби підсилити авторитет парламентської дипломатії, Декларацією проголошувалась необхідність надання парламентам можливості брати участь в урядових переговорах на міжнародному рівні шляхом отримання всієї необхідної інформації про хід та результат переговорів [18].

Лісабонський договір закріпив у ст. 12 правило, згідно якого національні парламенти отримують інформацію від інститутів ЄС і повідомлення про проекти законодавчих актів Союзу. Прерогатива отримання інформації змістовно розширилась як у предметному розумінні, так і в суб'єктному (парламенти стали отримувати законодавчі проекти не від своїх урядів, а безпосередньо від інститутів ЄС). Оскільки до цього лише Комісія мала передавати національним парламентам свої консультаційні документи (зелені, білі книги та повідомлення). Наразі Комісія зобов'язана передавати

також проекти законодавчих актів, які вона направляє до законодавчого органу Союзу як суб'єкт законодавчої ініціативи; Європейський парламент, Рада ЄС також направляють проекти, а також змінені проекти національним парламентам. Окрім цього, такий обов'язок стосується також порядку денного засідань Ради ЄС, протоколів засідань, річного звіту Рахункової палати, звіту Комісії щодо застосування принципу субсидіарності, законодавчих резолюцій Європейського парламенту та позицій Ради ЄС, що подаються одразу після їх прийняття. До того ж, Лісабонський договір у ст. 49 установив зобов'язання проінформувати національні парламенти щодо заявки європейських держав, які виявили бажання стати членами Союзу [19].

Одним із важливих методів впливу на політику Союзу є участь у міжпарламентській співпраці Європейського парламенту та національних парламентів, що передбачено в ст. 12 (f) Лісабонського договору. Перш за все, важлива роль у такій координаційній взаємодії належить Конференції парламентських комітетів по справам Союзу, скорочено - COSAC (від франц. *Conference des organes specialises dans les affaires communautaires*) [20].

Ідея створення такого міжпарламентського органу виникла ще в 1989 році, коли Голова Національних Зборів Французької республіки Л. Фабіус запропонував главам парламентів держав, що на той час були членами Європейського Економічного Співтовариства, створити такий орган [21]. Було вирішено питання щодо кількісного обсягу Конференції, до якої мали входити шість представників-депутатів спеціалізованих комісій з питань діяльності Союзу національних парламентів держав-учасниць, а також шість членів Європарламенту. Конференція має скликатись не рідше ніж один раз за півріччя, однак, за ініціативою абсолютної більшості голів комісій та представників Європарламенту, Конференція скликається в позачерговому порядку.

Відповідно до Протоколу про роль національних парламентів у Європейському Союзі, Конференція може перевіряти будь-які законодавчі пропозиції чи ініціативи, пов'язані з запровадженням простору свободи, безпеки й справедливості, що можуть прямо стосуватися прав та свобод окремих осіб. Також надана можливість «робити будь-які звернення, до яких вважає за доцільне привернути увагу інституцій Європейського Союзу, зокрема на підставі проектів правових текстів, які представники держав-членів можуть за спільною згодою вирішити їм надіслати з огляду на характер їхнього предмету».

Виключно Лісабонським договором було задекларовано право національних парламентів накладати вето у таких випадках: якщо хоч один із парламентів виступить проти ініціативи Європейської ради щодо зміни спеціальної процедури прийняття рішень на звичайну процедуру та від одноголосного голосування до голосування кваліфікованою більшістю; у разі відхилення одним із парламентів рішення Комісії Союзу щодо деяких аспектів сімейного права з транскордонними наслідками, які можуть стати предметом законодавчих актів шляхом звичайної, а не спеціальної законодавчої процедури.

Висновки. Як логічний висновок проведеного дослідження, підсумуємо наступне. Завдяки новелам Лісабонської угоди нині саме на національні парламенти держав-учасниць Союзу покладено здійснення контролюю-

чої функції щодо інститутів ЄС із метою уникнення зловживань своєю компетенцією останніми. Такий контроль можливий завдяки процедурі раннього попередження, що полягає у перевірці нормативних актів парламентами, що приймаються інститутами ЄС, на відповідність принципу субсидіарності. Слід також відзначити, що інформація, яка тепер має бути надана парламентам, значно збільшилась як у предметному розумінні (проекти законодавчих актів, змінені проекти, протоколи засідань, річні звіти та інші), так і в суб'єктному (отримання інформації безпосередньо від Комісії, Європарламенту, Рахункової палати та інші). Задля досягнення взаємного інтересу та здійснення впливу на політику Союзу регулярно скликаються представники національних парламентів та Європарламенту в особі Конференції парламентських комітетів по справам Союзу (COSAC).

Таким чином, можна дійти висновку щодо істотного посилення механізму впливу національних парламентів на процедуру прийняття рішень інститутами Союзу, що є проявом сучасної тенденції до забезпечення більшої прозорості та демократичності системи управління Європейського Союзу.

Список літератури:

1. Protocol (No 2) on the application of the principles of subsidiarity and proportionality [Text] // Blackstone's EU Treaties and legislation/ N.Foster (ed.). Oxford: Oxford University Press, 2014. p. 125–128.
2. Гомця С. В. Динамика развития субсидиарности в Европейском Союзе / С. В. Гомця // Вестник международных организаций. 2007. № 6. С. 54.
3. Савіовський М. Ю. Принцип субсидіарності в історії європейської політико-правової думки / М. Ю. Савіовський // Трипільська цивілізація. 2012. № 8. С. 31.
4. Althusius J. Politica. Indianapolis: Liberty Fund, 1995. P. 18.
5. Алексеев О. Б. Субсидиарность и пространственное развитие / О. Б. Алексеев // Тексты форума по проблематике регионального развития. URL: <http://vasilieva.a.parod.ru/mu/csipfo/csi/textforum2.htm> (дата обращения: 01.06.2018).
6. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі. К., 2003. С. 104.
7. Dinan D. Ever Closer Union: An introduction to European Integration. L., 1999. P. 158.
8. Бусыгина И. М. Концептуальные основы европейского регионализма: проблемы европейского регионализма / И. М. Бусыгина // Докл. Ин-та Европы РАН. 1999. № 61.
9. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право / А. І. Дмитрієв. К.: Юрінком Інтер, 2001. С. 485.
10. Михалева Т. Н. Принцип субсидиарности в праве Европейского Союза: предел национальности или ее развитие / Т. Н. Михалева. URL: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/172850/1/145-155.pdf> (дата обращения: 01.06.2018).
11. Єдиний європейський акт: Міжнародний документ від 17.02.1986. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_028 (дата звернення: 01.06.2018).
12. Consolidated version of the Treaty on the European Union [Текст] / Blackstone's EU Treaties and legislation / N.Foster (ed.). Oxford: Oxford University Press, 2014. P.1-20
13. Договір про заснування Європейської Спільноти: Міжнародний документ від 25.03.1957. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_017 (дата звернення: 01.06.2018).
14. Annex to the Conclusions of the Presidency of the European Council at Edinburgh, 11-12 December 1992. URL: <http://www.european-council.europa.eu/> (date of access: 01.08.2016).
15. Duff Andrew. Towards a Definition of Subsidiarity II Subsidiarity within the European Community / Andrew Duff. London. Buckingham Palace Road. Federal Trust for Education and Reserch. 1996. P. 9.

16. Протокол про застосування принципів субсидіарності та пропорційності: Міжнародний документ від 02.10.1997. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_641 (дата звернення: 01.06.2018).
17. Brussels drops plans for EU law limiting right to strike. URL: <http://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/brussels-drops-plansfor-eu-law-limiting-right-to-strike/> (date of access: 01.08.2016).
18. Декларація Конференції Головуючих осіб національних парламентів «Парламентське бачення міжнародного співробітництва на зорі третього тисячоліття»: Міжнародний документ від 01.09.2000. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_888 (дата звернення: 01.06.2018).
19. Лісабонський договір про внесення змін до Договору про Європейський союз та Договір про заснування Європейського співтовариства // Official Journal. Серія С. 13.12.2007. Vol. 50. № 306.
20. Протокол про роль національних парламентів у Європейському Союзі: Міжнародний документ від 02.10.1997. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_621 (дата звернення: 01.06.2018).
21. Васильева Т. А. Влияние европейской интеграции на деятельность парламентов государств-членов / Т. А. Васильева. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/vliyanie-evropeyskoj-integratsii-na-deyatelnost-parlamentov-gosudarstv-chlenov-es> (дата обращения: 01.06.2018).

Стаття надійшла до редакції 01.06.2018

М. А. Саракуца

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра конституционного права и правосудия
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

М. М. Ячменская

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра конституционного права и правосудия
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

**РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ ПАРЛАМЕНТОВ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ
ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРИНЦИПА
СУБСИДИАРНОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНСТИТУТОВ ЕС**

Резюме

Предметом исследования является принцип субсидиарности в деятельности Европейского Союза, освещаются взгляды отечественных и иностранных ученых на понятие и сущность принципа субсидиарности, анализируется нормативная база ЕС, а также международные акты, касающиеся этого вопроса, рассматриваются основные новеллы Лиссабонского соглашения в отношении контроля со стороны национальных парламентов государств-членов ЕС за соблюдением принципа субсидиарности в деятельности институтов ЕС.

Ключевые слова: Европейский Союз, принцип субсидиарности, Лиссабонское соглашение, национальные парламенты, компетенция ЕС.

M. O. Sarakutsa

Odessa I. I. Mechnikov National University,
The Department of Constitutional Law and Justice
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

M. M. Yachmenska

Odessa I. I. Mechnikov National University,
The Department of Constitutional Law and Justice
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

**THE ROLE OF NATIONAL PARLIAMENTS OF THE EUROPEAN
UNION MEMBER STATES IN ENSURING THE PRINCIPLE
OF SUBSIDIARITY IN THE ACTIVITIES OF THE EU INSTITUTIONS**

Summary

The following article analyzes the concept, substance and nature of Principle of Subsidiarity in the European Union activity. It provides a basic overview of EU regulatory framework and international acts on this issue. Special attention is paid to new mechanisms of national parliaments control over the observance of the principle of subsidiarity in the EU institutions' activities, which was provided by Lisbon Treaty.

Key words: European Union, Principle of Subsidiarity, Lisbon Treaty, national parliaments, competence of the EU.